

ABD Başkanlık Sisteminin Liderlik Boyutunun İncelenmesi

Examining the Leadership Dimension of the US Presidency System

Ali AKDEMİR

İstanbul Arel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İstanbul, Türkiye
orcid.org/0000-0002-5188-3304
aliakdemiral@gmail.com

Gözde MERT

Nişantaşı Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
İstanbul, Türkiye
orcid.org/0000-0002-9314-0242
mertgozde@yahoo.com

Özet

Son yıllarda ABD başkanlık sistemi, üzerinde birçok araştırma yapılan bir konu haline gelmiştir. Ülkemizde, parlamenter sistem yerine, başkanlık sisteminin getirilmesi konulu tartışmalar olmuştur. Bu süreçte, Türkiye’de başkanlık sisteminin yapısı, yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Bu süreçte, ABD başkanlık sistemi gündeme gelmiştir. Bu araştırma çerçevesinde, ABD başkanlık sistemi, liderlik boyutuyla deneysel olarak incelenmiştir. Bu amaçla, 2016 yılında, İstanbul’da, devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilere anket uygulanmıştır. Araştırmaya 734 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, siyasi konulara ilgi duyan üniversite öğrencilerinin; ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: ABD, ABD Başkanlık Sistemi, Başkanlık, Başkanlık Sistemi, Liderlik

Abstract

The US presidential system has become a subject of much research in recent years. Particularly in our country, there have been discussions on the introduction of the presidential system instead of the parliamentary system. In this study, how to have a structure of the presidential system in Turkey, widely discussed and this eventually became the US presidential agenda. Within this research framework, the US presidential system has been experimentally examined in terms of leadership. For this purpose, a questionnaire was applied to students who were studying at state and foundation universities in Istanbul in 2016. 734 students participated in the survey. As a result of the research, university students who are interested in political topics, statistically significant differences were found between US president’s intellectual leadership, US president’s executive leadership and leadership perceptions in the US presidential system.

Keywords: USA, USA Presidency System, Presidency, Presidency System, Leadership

1. Giriş

Ülkelerin en ideal şekilde nasıl yönetilmesi gerektiği konusu, demokrasi kadar gündemde kalan bir konudur. Cumhuriyet ve monarşi olmak üzere iki belirli başlı rejim varken, bu rejimlerle ilintili çok sayıda ve çeşitte sistem mevcuttur.

Başkanlık sistemi de cumhuriyet rejimi içerisinde mütalaa edilen bir sistemdir. Genelde başkanlık, özelde de ABD Başkanlık Sistemi birçok ülkede gündemi meşgul etmektedir.

Bu noktada en ilgi çekici konu ve sistem ise ABD Başkanlık Sistemi olmaktadır. Zira, çoğu başkanlık sistemi otorite, baskı, yoksulluk ve yolsuzluğa zemin hazırlarken; ABD Başkanlık Sistemi demokrasi, kalkınma, çok seslilik, özgürlük, bilimsellik üretmektedir.

Bu noktanın açığa çıkarılması gerekir. Bu çalışmada, konu bu açıdan ele alınmıştır. Öncelikle ABD Başkanlık Sisteminin olmazsa olmaz unsurları açıklanmıştır. Yasama-yürütme-yargıdaki keskin kuvvetler ayrılığı, güçlü yerel yönetimler, güçlü STK'lar, güçlü üniversiteler, güçlü özel sektör başlıca ABD Başkanlık Sistemi unsurlarıdır. Bir diğer unsur da liderliktir. ABD ülke olarak dünya liderliğini elinde tutma iddiasında olan bir ülke olduğundan başkanın liderlik yönü de en az diğer unsurlar kadar önem kazanmaktadır. Zira dünya liderliği trendleri bilmeyi, öngörmeyi ve nihayetinde trend belirlemeyi gerektirir. Ki bu da liderliktir.

Bu çalışmada, ABD Başkanlık Sistemi bu yönüyle ele alınmıştır. Öncelikle başkanlık sistemine değinilmiş, sonrasında ABD Başkanlık Sisteminin ana unsurları üzerinde durulmuş ve liderlik boyutu açıklanmıştır. Geliştirilen ölçek özelinde üniversite öğrencilerinin ABD Başkanlık Sisteminin liderlik boyutuna yönelik algıları saptanmaya çalışılmıştır. Demografik değişkenler bazında öğrencilerin liderlik boyutuna yönelik algılamaları araştırılmıştır. Bu amaçla bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Başkanlık Sistemi

Başkanlık sistemi, demokratik hükümet sistemlerinden biridir. Başkanlık sisteminde kuvvetler ayrılığı ilkesini sert bir biçimde uygulanmakta, kuvvetleri birbirine kontrol ettiren bir yapı ile yürütme organının temsilde üstün olduğu bir hükümet sistemidir (Kuzu, 1997, s. 8-9). Kuvvetler ayrılığı teorisine göre, hükümet sistemlerinin sınıflandırmasında, kuvvetler arasındaki ilişki yönünden, ayrımın en sert olduğu model, başkanlık sistemindedir.

Temsili rejimin hükümet şekillerinden Başkanlık Hükümeti, 1787 ABD anayasası ile kabul edilen hükümet şeklidir (Şıvgın, 1997, s. 18). ABD'de, feodalitenin iktidarı yıkması yaşanmadığından dolayı, bir monarşiye ihtiyaç duyulmamıştır. ABD'nin merkezin gücünü sınırlı kılması; İngilizlere verilen bağımsızlık savaşında, 13 koloninin ortak ve bir bağımsızlığı koruyacak şekilde hareket etmesi ile ilgili olduğu söylenebilir. Savaşı kazanmış 13 ayrı devlet, özgürlüklerini merkezi bir yapının eline vermemiştir (Bezci, 2005, s. 78). Başkanlık sistemi bu nedenle, Amerika'da, Başkanlık sistemi, insan aklından doğmuş bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Başkanlık sistemi, "Westminster Modeli" demokrasinin, koşullarına karşı verilen bağımsızlık savaşı ile Amerikalılar tarafından bulunmuştur. Başkan ve Kongre üyeleri ayrı seçilir. Meclisin

çift olduğu ve başkanın ikinci seçmenlerce (electoral college) seçildiği, federal bir devlet şeklidir. Başkanlık sistemi; yürütme-yasama-yargı uyum içinde olduğu zaman işlemektedir. Aksi durumlarda problemler çıkmaktadır (Fendoğlu, 2012, s. 41-42).

Başkanlık sistemi terimi, İngiliz gazetecilerin Amerikan hükümetini belirtmek için kullandıkları bir ifadedir. Başkanlık, Amerikalıların kendilerine göre ortaya koydukları bir rejimdir. Başkanlığın temel niteliği, demokrasiyle kişisel iktidarı bir araya getirmiş olmasıdır (Şıvgın, 1997, s. 18). İcra organı kuvvetlidir. Yasama organı yasa yapmaktadır. Başkan, bu yasaları uygular. Federal Anayasa Mahkemesi yasalara uygunluğu denetler. Kongre'den geçen yasalar, Başkan tarafından veto edilebilir. Antlaşmalar ile bürokrat atamaları, Senato'nun onayını gerektirir. Kongre'nin ve Başkanın birçok eylemi, Anayasa Mahkemesi'nin kontrolüne tabidir (Arı, 1997, s. 19). İcra organı Başkan tarafından temsil edilmektedir. Başkan, yüksek otorite ve manevi etkiye sahiptir.

Başkanlık sistemi, kuvvetlerin sert ayrılığına dayanır. Yürütme, yasama ve yargı kuvvetleri tamamen bağımsız çalışmaktadır. Kuvvetin bir faaliyet alanı mevcuttur. Bir erk, diğer erkin alanına karışamaz ve diğer bir erki etkilemek gücü yoktur (Teziç, 1991, s. 423).

2.2. ABD Başkanlık Sistemi ve Unsurları

Başkanlık sistemleri içinde başarılı olan ve örnek alınan, ABD başkanlık sistemidir. Başkanlık sisteminde, demokratik normlarda sonuçlarının alındığı tek yer ABD'dir. ABD yasama organı, İngiliz parlamenter sisteminde olduğu gibi çift meclisli bir yapıda olmakla beraber, sistemin işleyişi içinde, parti disiplini, ideolojik kıstas vb. bakımlardan farklılaşan bir görünüme sahiptir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 36).

ABD anayasasında yürütme yetkisinin, başkana verildiği ifade edilmektedir. Anayasada ABD Başkanının görev ve yetkileri, açık olarak ifade edilmektedir. Ancak kabine üyeleri, başkan yardımcısı ve başkana bağlı olan görevliler için görev ve yetkiler kesin hükümlerle anayasada mevcut değildir (Koçak, 2015, s. 47).

ABD'de başkanın yetkileri sınırsız değildir. Başkan, son derece önemli görevlere ve yetkilere sahiptir (Türker, 2003, s. 456). ABD Başkanı, devletin ve yürütmenin başıdır. Silahlı kuvvetlerin başkomutanıdır. Veto yetkisi ile Başkanın, yasama üzerinde önemli bir rolü mevcuttur (Koçak 2015, s. 47). Duverger (1986, s. 89) ABD Başkanları yetkileri nedeniyle seçimle gelen krallar olarak bilinmektedir.

Yasama organı olarak kongre, federal yönetim yasalarını çıkarır. Kongre ve Temsilciler Meclisi ve Senato olarak iki meclisten oluşur. Temsilciler Meclisi üye sayısı, Anayasada belirtilmiştir. Eyaletlerin nüfusları oranında temsil edilirler. Yasama konusunda senato, her eyaletten iki senatörün seçildiği bir meclistir. ABD'de, her eyalette yürütmenin başında olan bir vali vardır. Her bir eyalet, ayrı bir anayasaya ve il, ilçe, kasaba-köy ve özel bölgeler gibi ayrı alt yönetim birimlerine sahiptir. Eyaletler, eğitim, düzeni koruma, yol inşaatı gibi görevler üstlenirler. Federal hükümet; ulusal ve uluslararası ve birden çok eyaleti ilgilendiren konularla ilgilenir (Cansızlar, 1996, s. 3).

Başkan, halk tarafından dört yıllığına seçilir. Başkan federal hükümet kurum ve kuruluşlarına yönelik politikalarından sorumlu olmaktadır. ABD Başkanı; vergiler, gümrük ve ticari konularda karar vermek konusunda yetkiye sahiptir (Gülsoy ve Koca, 2012, s. 6). Başkan görevlerini, başkanlık ofisi ve başkan yardımcısı ile yapmaktadır. ABD'de federal hükümet, yasamanın çıkardığı kanunlar ile bir yetkiye sahiptir.

Yetkilerinin büyük kısmı, eyalet yönetimlerine bırakmıştır. Eyaletler anayasasında belirtilen yerel yönetim birimleri ile kamu hizmetlerini yapmaktadır.

Başkan ile Meclis arasında hakemliği; Anayasa Mahkemesi yapmaktadır. Başkan ile meclis birbirinden bağımsızdır. Anayasa Mahkemesi ise başkan ve meclisten bağımsızdır. Bu nedenden dolayı başkanlık sistemi, kesin kuvvetler ayrılığı olarak tanımlanmaktadır (Avcı, 2014, s. 28).

ABD Başkanlık sisteminin temel unsurları aşağıda incelenmiştir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 35):

- (1) **Yasama ve Yürütme Organları Arasında Sert Bir Kuvvetler Ayrılığı:** Yürütme ve yasama organları; birbirlerine müdahaleyi engelleyecek şekildedir. Erklar, parlamenter sistemin aksine, sert bir biçimde ayrıdır. Birbirinin yetki alanı, net şekilde belirtilmiştir. Yasama ve yürütme organlarının birbirini fesih yetkisi yoktur. Erklar arasındaki kontrol ile bu organlar bir tehlike yaşamazlar.
- (2) **Yürütme Organının Etkinliği:** Hükümeti, başkan temsil etmektedir. Başkan, sıradan bir cumhurbaşkanı değildir. Başkan, yüksek otorite ve manevi etkiye sahiptir. Başkan, bu etkiye sahip olmasını, psikolojik ve hukuki iki kaynaktan almaktadır.
- (3) **Kuvvetlerin Birbirini Kontrol Etmesi:** Başkanlığın dayandığı prensipler; sert erklar ayrılığı ve hükümetin sürekliliği ve istikrarıdır.

Bunlara ek olarak başka bir özellik ise kuvvetlerin birbirini kontrol edebilmesidir. Meclisin, hükümeti düşürme yetkisi yoktur. Hükümetin de meclisi fesih yetkisi mevcut değildir (Kuzu, 1997, s. 26).

2.3. ABD Başkanlık Sisteminin Liderlik Boyutu

Liderlik, yol gösterme, öncülük etme, ekip ruhu oluşturma, harekete geçirme, motive edici, birleştirici, etkileyici ve yapılanlarla iz bırakabilme süreci olarak ifade edilmektedir (Güney, 2012, s. 36).

Tolan (1991, s. 424) liderliği; bireyleri belirli amaçlarda toplayıp, bunların gerçekleştirilmesi için onları etkileme yoluyla harekete geçirme bilgisi ve becerisi, olarak belirtmiştir.

Topluluklar giderek karmaşık bir duruma geldikçe, bireyler uygun gördükleri fertleri hiyerarşik bir yapı için liderliğe yönetmektedir. Liderler, toplumların yaşadığı krizlerde ortaya çıkarlar. Her toplum, önündeki engelleri aşmak için bir öncü birey çıkarmaya eğilimlidir.

Liderliğin bir alt oluşumu da siyasi liderliktir. Başkanlar bir siyasi lider olarak tanımlanabilir. Siyasi liderler, toplumun önünde bulunarak, onları amaçlar doğrultusunda yönlendirirler. Lider, bireysel ve toplum amaçlarını koordineli bir duruma getirir. Toplumda ortak bir bilinç yaratarak topluluğu yükseltme gayreti içinde olurlar (İnel, 2014, s. 114).

2.3.1. Başkanların Yeni Misyon, Vizyon ve Doktrin Belirlemesi

Ülke yönetimine talip olan başkanların, geleceği görmeleri ve ona göre yapı ve sistemleri kurmaları açısından, liderlik modellerinin, stratejik liderliğin özelliklerini taşımaları beklenir. Stratejik liderler, güçlü sezgiye sahip olmalıdır. Stratejik amaçlar

için, eğitilmiş ve teknik beceriye sahip kişilerin yeteneğini ortaya koyacak nitelikte olması çok önemlidir (Hamarat, 2012, s. 72).

Başkan ve lider, birbirinden farklı olan iki kavramdır. Kimball Young da başkan ve lider arasında bir ayrılma olduğunu doğrulamıştır. Buna göre; başkanlık pozisyonundaki liderler, biçimsellik açısından bu pozisyona atanmaktalar ve olaylar üzerinde pek denetimleri yoktur. Başkanlar, yasal çerçevelerde yetki kullanabilmektedirler. Fakat liderler, biçimsel ve yasal yetkileri olmadan da grupları üzerinde çok etkili olup, iş görebilmektedirler. Mustafa Kemal Atatürk gibi bazı liderler, hiçbir yasal yetkisi olmamasına rağmen, geniş bir kitleyi etkileyip, peşinden sürüklemişlerdir. Atatürk, yasal yetkisi olmamasına rağmen, Kurtuluş Savaşı boyunca üstün liderlik özellikleri sayesinde, Türk Halkını yönlendirerek zafere ulaşmalarını sağlamıştır. Buna karşılık, birçok yetkiye sahip olup da bu yetkilerini kullanamayan ve toplumu peşinden sürükleyemeyen, birçok başkan örneği de vardır (Güney, 2012, s. 43).

2.3.2. Entelektüel Düzeyi Yüksek ve Demokratik Liderin Seçilmesi

Entelektüel birey; çağı bilgisiyle tutarlılık gösteren kişidir. Entelektüel kişi; bilgisi, öğrenimi, görgüsü olan birey olarak da ifade edilmektedir. Sadece öğrenim, bilgi ve görgü entelektüel birey olmaya yeterli gelmemektedir. Entelektüel birey, çağdaş bilgi düzeyinde fikir ve tutumları uyumlu olan kişidir. Bu husus; çağdaş ve bilimsel bir dünya görüşüne sahip olmakla gerçekleşir (Akdemir, 2002, s. 1).

Entelektüel liderler, uzmanlık ve deneyimlerinin yanında yönetime bilgisine de sahiptir. Yüksek teknik yeteneğe, üstün yönetsel beceri ve kültürel duyarlılıkta açıklığa, uyum gösterme yeteneğine, esnekliğe, üstün beceri ve kavrayışlı dil yeteneğine, kişisel zenginliğe ve olgunluğa, duygusal dengeli olmaya, uyum ve birlik yeteneğine, müzakerelere açıklığa, gelecek ağırlıklı yaratıcı düşünceye ve vizyoner bakış açısına barış ve sevgiyi her an bir yerde gerçekleştirebilecek bir esneklik ve sadeliğe sahip olmaları gereklidir (Akdemir ve Mert, 2018, s. 85).

Bu liderler, işlerin belirlenme ve planlaması sürecinde, hedef ve politikaların belirlenmesinde, toplumdaki fikirlerle hareket ederler. Karar almada katılımını önemli görürler. Karar alma mekanizması, toplumun fikir ve düşünceleriyle oluştuğundan dolayı liderler sorunsuz ilişkiler geliştirmelidir. Lider, takipçileriyle rekabet halinde değil, iş birliği halinde olmasını sağlar (Ergezer, 1992, s. 73). Bu tip liderler toplumda, insani ilişkilere önem verilmesi ile morallerin yüksek tutulmasını sağlar (Stoner ve Edward, 1992, s. 417).

2.3.3. Uygun Ekip Oluşturma ve Ekip Çalışması Yapma

Liderler, etkili bir ekibe sahip olmak istiyorlarsa, bireylerin serbestçe konuşmalarına, tavsiyeler getirmelerine, problem çözmeye katılmalarına ve eleştiri yapmalarına izin veren bir ortamın olması konularını bilmelidirler. Liderler, üstünlük sergileyen ve kendini beğenen tavırlar, kişiler ile statü farklılıklarını arttırmalı ve üstünlük tutumundan kaçınmalıdır. Toplum, benlik saygılarını azaltan veya kendilerini yetersiz gören liderlerden uzaklaşır (Bulut, 2004).

Ekip oluşturmanın ana amacı, örgüt üyelerinin haberleşmelerini sağlamak, geçerli çözümler üretme ortamı oluşturmak, iş birliği, düşünce, duygu ve önerileri paylaşacak bir ortam sağlamak ve sinerji yaratmaktır. Yapılan araştırmalarda; başarısız liderlerin %50-60 oranında başarısız ekiplerle çalıştığı saptanmıştır (Arslan, 2009, s. 185).

2.3.4. Ülkenin Genel Dengelerini Gözetip Sorumlu Davranma

Başarılı bir lider, değişimi görebilmeli ve anlayabilmeli, ortaya çıkacak yeni fırsatları görme becerisine sahip olmalıdır. Başarılı liderde, örgütün geleceğini göz önüne alan bir “vizyona sahip olma” yeteneği bulunmalıdır. Etkili bir lider bu vizyonu ortaya koyar. Bu biçimsel olmalı ve topluma anlamlı gelecek bir vizyon olmalıdır (Akdemir ve Mert, 2018, s. 89).

Bir vizyonu, tanımlamakta kullanılan sözcükler, yetersiz olabilir. Lider ortaya koyduğu vizyona, önce kendisi inanmalıdır ve yaşamalıdır. Sonra diğer kişilerin de bu vizyona inanmaları sağlanmalıdır. Lider, sadece sözlü ifadeleriyle değil, günlük yaşama ilişkin davranışları ve eylemleri ile bunu başaracaktır. Lider bu şekilde, etrafa güven verecek ve vizyonu diğer kişilerle paylaşımı kolaylaştacaktır (Leblebici, 2008, s. 66).

Max Weber’in 1919 yılında, “Meslek olarak Siyaset” isimli konferansta; inanç ve sorumluluk etiği arasındaki ayrımı, günümüzde halen etkisini korumaktadır. Lider, inanç ile sorumluluk etiği arasında, bir denge kurdukları zaman başarılı olurlar. Lider açısından sorumluluk etiği önemlidir. Siyasal etiğe karşılık gelen de sorumluluk etiğidir. Liderler, kararlarının sonuçlarını önceden tahmin edebilmelidir. Kararların sonuçları ve bu sonuçlardaki sorumluluk liderlere aittir. Sorumluluk bilinci olan liderler, ülkeler ve dünya için vazgeçilmez bir unsurdur (Yılmaz ve Doğan, 2013).

2.3.5. Tasarım Kadar Uygulamada da Etkinlik

ABD’de siyasal rejimin en üstünde ‘Başkanlık’ sistemi bulunmaktadır. Teorik ve tasarım olarak bu sistem, kamu idaresinin işleyişine ve federal devlet yönetimine en uygun ve bağımsızlık sağlayan sistemdir. Başkanın, halk tarafından seçilmesi, ona parlamento kadar güç ve etkinlik sağlar. Görev ve yetkiler, mutlak şekilde bölünmüştür. Yasama meclislere, yürütme başkana aittir (Parlak ve Caner, 2009, s. 66).

Ülkedeki sorunların tespitinin yapılması, bunlarla ilgili problemlere çözümler üretilmesi önemlidir. Bu noktada parlamento kadar etkin olan devlet başkanı öne çıkar. Devlet Başkanı, iyi yöneticilerle ve iyi tespit yapan parlamento ise danışmanlarla başarılı olabilir (Parlak ve Caner, 2009, s. 66-67).

2.3.6. Kronik Sorunların İvedi Çözümü

İdarecinin görüş ufku, üç ayı geçmez. Kronik sorunlara, kısa vadeli çözümler bulur. Lider ise, beynindeki radarı ile geleceğe nüfuz eder. Bir insan gibi, bir organizasyonda da iki türlü problem mevcuttur. Bunlar; kronik (devam eden, temelde olan ve altında yatan) ve akut (semptomatik, acı veren ve zayıflatan) problemlerdir. Liderler karşılaştıkları problemlerde zor da olsa çözüm üretecek, zarardan en az şekilde atlatabilecek kişidir. ABD devlet sistemi üç boyutlu-ayaklı bir siyasal sistem üzerine oturtulmuştur (Akdemir ve Mert, 2018, s. 91):

- (1) Pragmatist siyasal işleyiş
- (2) Sınırları belirsiz kamu yönetimi
- (3) Kamu hizmetlerinin sunulmasında öznel sistematik

Pragmatist siyasal işleyiş: devletin faaliyetlerini en etkin şekilde yürütmesidir. Devletin bütün kurumları, yasalara bağlı kalarak, olası bir kriz yönetimi dahil, her türlü kararı kendi inisiyatifi içinde alabilmeli ve uygulayabilmelidir. Sınırları belirsiz kamu yönetimi: ABD yönetimi, dış politika ve savunma dışında, etkin bir kamu yönetimine sahip değildir, kamuda örgütlenme hedeflenmez. Kamu hizmetlerinin

sunulmasında, öznel sistematik Pragmatist siyasi işleyiş: Kamu sektörü birçok sektörlü ya özele başlatmakta ya da özele devretmektedir. Özel sektörün önemi çok büyüktür (Parlak ve Caner, 2009, s. 66-67).

3. Yöntem

Araştırma sonuçları, öğrencilerden elde edilen veriler üzerinde, SPSS v23.0 bilgisayar programı ile yapılan analizler sonunda elde edilmiştir. Veri ve bilgilerin analizinde; faktör ve güvenilirlik analizi, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmış ve sonrasında farklılık analizleri ile hipotezler test edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin; ABD başkanlık sisteminin yapısal- yerleşik unsurlarına yönelik algılarını, ABD başkanlık sisteminin liderlik unsuruna yönelik algı düzeylerini tespit etmektir. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri incelenmiş, ABD başkanlık sisteminin unsurları ortaya konmuş ve üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile bu konudaki algı düzeyi karşılaştırılmıştır. Aynı zamanda ABD başkanlık sistemi, liderlik açısından incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul'da bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler oluşturmakta olup, toplam öğrenci sayısı 479.515'tir. Hedef kitledeki birey sayısı bilindiğinde, örneklem büyüklüğünü saptamak için kullanılan formül aşağıdadır (Özdamar, 2003, s. 116-118):

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2 (N - 1) + t^2pq}$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı= 479515

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı) = 0,5

q: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı) = 0,5

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer = 1,96

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen ± örneklem hatası = 0,05

$$n = 479515 * 1,96^2 * 0,5 * 0,5 / (0,05^2 * (479515 - 1) + 1,96^2 * 0,5 * 0,5)$$

$$n = 383,8$$

$$n \approx 384 \text{ kişi.}$$

Örneklem büyüklüğü en küçük katılımcı sayısını belirtmektedir. İnceleme sonucu değerlendirme dışı kalarak çıkartılacak cevaplar da olacağından dolayı; çalışmada bu sayının üzerinde katılımcıya ulaşılmıştır. Bu amaçla, 734 adet anket cevabı elde edilmiştir. Bu anketlerden 20 tanesi, eksik cevaplandırıldığı için analiz dışında

tutulmuştur. 714 kişinin verdiği cevaplar, analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bulgular (n=714)

<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
Cinsiyet			Üniversite Türü		
Kadın	372	52,1	Devlet	181	25,4
Erkek	342	47,9	Vakıf	533	74,6
Yaş			Siyasi Konulara İlgili Düzeyi		
18-22	225	31,5	Çok Düşük	101	14,1
23-27	238	33,3	Düşük	113	15,8
28-32	144	20,2	Orta	255	35,7
33-37	50	7,0	Yüksek	199	27,9
38-42	22	3,1	Çok Yüksek	46	6,4
43 Yaş ve Üzeri	35	4,9			
Eğitim Düzeyi			Eğitim Alanı		
Önlisans	98	13,7	Fen	10	1,4
Lisans	377	52,8	Sosyal	541	75,8
Yüksek Lisans	115	16,1	Sağlık	121	16,9
Doktora	124	17,4	Sanat	42	5,9

Öğrencilerin %52,1’i kadın, %47,9’u erkek; %33,3’ü 23 ile 27, %31,5’i 18 ile 22 ve %20,2’si 28 ile 32 yaş arasında; %52,8’i lisans, %17,4’ü doktora eğitimi almakta; %75,8’i sosyal, %16,9’u sağlık alanında eğitim görmekte; %74,6’sı vakıf, %25,4’ü devlet üniversitesinde okumaktadır. Katılımcıların %27,9’u siyasi konulara yüksek düzeyde ilgi duyarken; %15,8’inin siyasi konulara ilgisi düşük düzeydedir.

3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Hazırlanması

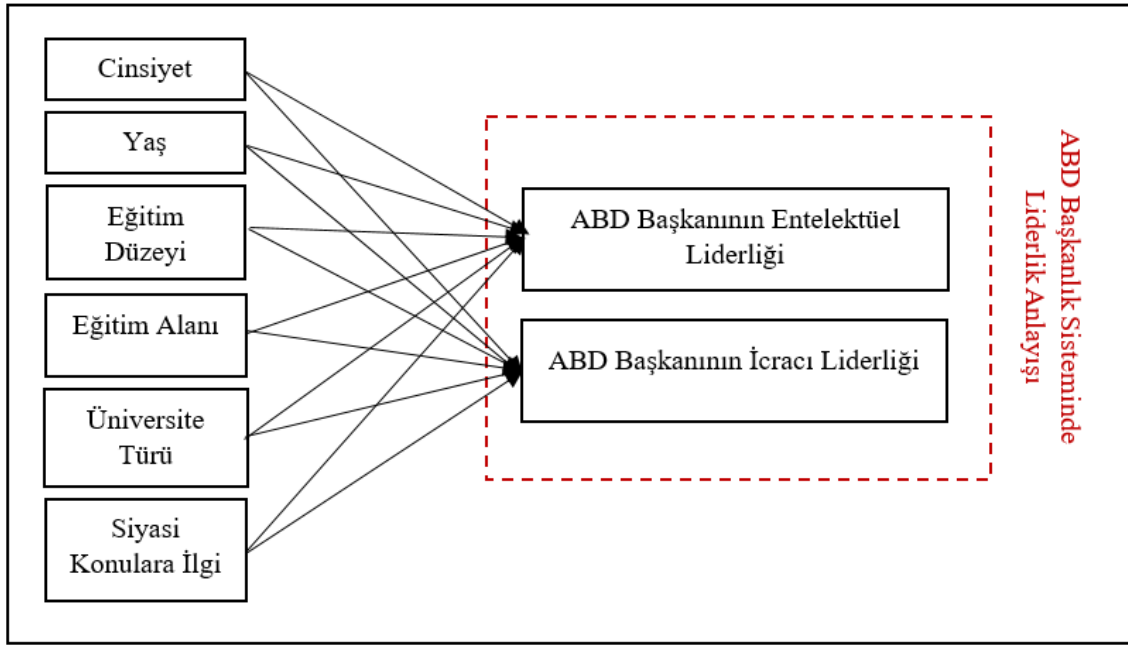
Araştırmada, veri toplama aracı olarak, anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek, çalışma grubu tarafından hazırlanmış olup, bu konudaki literatür esas olarak alınmıştır. Bu maksatla: ABD başkanlık rejiminin unsurları, ABD başkanlık mevzuatı, başkanlık sistemine ait ikincil veriler, liderlik alanında yapılan çalışmalar ve Akdemir (2009) yayınlarından yararlanılmıştır. Kullanılan anket, 2 bölümden oluşmaktadır.

- Birinci bölümde, araştırma hedef kitlesi olarak, İstanbul’daki devlet ve vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin demografik özelliklerini saptamaya yönelik sorular yer almaktadır.
- İkinci bölümde, ABD başkanlık sisteminin liderlik boyutları incelenmiştir.

Anket formunda 6’sı demografik, 7’si Likert tipi soru olmak üzere toplam 13 soru bulunmaktadır. 5’li Likert türündeki ifadeler, olumsuzdan olumluya olmak üzere “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Fikrim Yok”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” şeklinde, beş aralıkta belirlenerek, sınıflandırılmıştır.

3.4. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Şekil 1’de araştırma modeli gösterilmektedir. Üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı incelenmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modeline göre oluşturulan hipotezler aşağıdadır.

H₁: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₂: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H₃: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

H₄: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin eğitim alanına göre farklılık göstermektedir.

H₅: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin okudukları üniversite türüne göre farklılık göstermektedir.

H₆: ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı kişilerin siyasi konulara gösterdikleri ilgi düzeyine göre farklılık göstermektedir.

4. Analiz ve Sonuçlar

4.1. Ölçek Geçerliliği ve Güvenilirliği

Tablo 2’de ölçeğe ilişkin faktör analizi sonuçları sunulmaktadır. Faktör analizi sonuçları, faktör yüklerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanmış olarak gösterilmektedir. Faktör analizi ile kullanılan ölçeğin alt boyutları saptanmıştır. Faktör yapısını belirlemek amacıyla, temel bileşenler faktör analizi yapılmıştır. Veri setinin faktör analizine uygunluğunu saptamak için; Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ile Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO değeri, kabul edilebilir sınır olan 0,70’in üzerinde 0,80 olarak tespit edilmiş, Bartlett küresellik testi de 0,50’nin üzerinde olduğu ve 0,05 önem derecesinde anlamlı olduğundan dolayı veri setinin faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır. Bulunan KMO katsayısı, verilerin analize

uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Varyans açıklama oranının, 0,50 ve üzerinde olması esas olarak alınmıştır.

Temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak sorular analiz edilmiştir. Faktör altında tek kalan, birden fazla faktöre yüklenen ve hiçbir faktör altında bulunmayan ifade tespit edilmemiştir. Faktör analizi neticesinde, özdeğerleri 1 ve üzerinde olan 2 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler sırasıyla “ABD başkanının entelektüel liderliği” ve “ABD başkanının icracı liderliği” olarak isimlendirilmiştir. Faktörlerin açıklanma oranları sırasıyla; %42 ve %32 olup, toplam açıklanan varyans %74,2 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Faktörün Adı	Yargılar	Faktör Yüğü	Açıklama %'si
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	ABD’de entelektüel düzeyi yüksek ve demokratik liderlerin seçilmesi söz konusudur.	0,891	42,187
	ABD’de Başkanın uygun ekip oluşturması ve ekip çalışması yapması söz konusudur.	0,860	
	ABD’de Başkanın misyon, vizyon ve yeni doktrin belirlemesi söz konusudur.	0,827	
	ABD’de Başkanın ülkenin genel dengelerini gözleyip sorumlu davranması söz konusudur (değişimi ve değişmemeyi yönetme).	0,681	
ABD Başkanının İcraçı Liderliği	ABD’de kronik sorunların uzlaşısı ile ivedi çözümü söz konusudur.	0,891	32,021
	Başkan kriz dönemlerinde diğer partilerle uzlaşısı arayışına girmektedir.	0,835	
	ABD’de planlama kadar uygulamada da etkinlik söz konusudur.	0,674	
Toplam			74,208
Kaiser - Meyer – Olkin Örnekleme Yeterliliği			0,800
Bartlett’s Küresellik Testi		Ki Kare	2985,464
		p değeri	0,000

Araştırma değişkenlerine ait tanımlayıcı değerlere, değişkenlerin birbirleriyle ilişkilerine yönelik analizlere geçmeden önce; sorular birleştirilerek güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik analizlerinde, içsel tutarlılığı ölçmede Cronbach’s Alpha katsayısı dikkate alınmıştır.

Cronbach’s Alpha katsayısına bağlı olarak, ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır (Kalaycı, 2009, s. 405):

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Tablo 3, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik analizinin sonuçlarını ortaya koymaktadır. ABD başkanının entelektüel liderliği boyutunun güvenilirlik katsayısı 0,879; ABD başkanının icracı liderliği boyutunun güvenilirlik katsayısı 0,802’dir.

Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı ise 0,875 olarak bulunmuştur. Bu değerler, literatürde öngörülen; 0,60 alt limit kriterini sağlamaktadır (Cronbach, 1990; Punch, 2005). Araştırmada kullanılan ölçeğe ilişkin ifadelerin, yüksek derecede içsel tutarlılığı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi

Ölçek	Soru Sayısı	Güvenilirlik Katsayısı
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	4	0,879
ABD Başkanının İcra Liderliği	3	0,802
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	7	0,875

4.2. Ölçeği Oluşturan İfadelere İlişkin Analiz Sonuçları

Tablo 4, katılımcıların yargılara verdikleri yüzde dağılımları ve ortalama değerlerini göstermektedir. Ölçekteki yargıların ($\bar{x}=2,5$) ortalama değere göre durumları aşağıda ifade edilmiştir.

- “ABD’de Başkanın misyon, vizyon ve yeni doktrin belirlemesi söz konusudur.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=3,85$ (olumlu) olarak ortaya çıkmıştır.
- “ABD’de Entelektüel düzeyi yüksek ve demokratik liderlerin seçilmesi söz konusudur.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=3,91$ (olumlu) olarak tespit edilmiştir.
- “ABD’de Başkanın uygun ekip oluşturması ve ekip çalışması yapması söz konusudur.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=4,06$ (olumlu) olarak belirlenmiştir.
- “ABD’de Başkanın ülkenin genel dengelerini gözleyip sorumlu davranması söz konusudur (değişimi ve değişmemeyi yönetme).” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=4,08$ (olumlu) olarak belirlenmiştir.
- “ABD’de planlama kadar uygulamada da etkinlik söz konusudur.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=3,91$ (olumlu) olarak saptanmıştır.
- “ABD’de kronik sorunların uzlaşısı ile ivedi çözümü söz konusudur.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=3,92$ (olumlu) olarak saptanmıştır.
- “Başkan kriz dönemlerinde diğer partilerle uzlaşısı arayışına girmektedir.” ifadesinin ortalama değeri $\bar{x}=3,83$ (olumlu) olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Görüşlerine İlişkin Yüzdelerle Dağılımları (n=714)

Yargılar	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Ortalama
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği						3,98
ABD’de Başkanın misyon, vizyon ve yeni doktrin belirlemesi söz konusudur.	3,1	7,0	18,2	44,5	27,2	3,85
ABD’de entelektüel düzeyi yüksek ve demokratik liderlerin seçilmesi söz konusudur.	3,6	8,1	12,7	43,8	31,7	3,91
ABD’de Başkanın uygun ekip oluşturması ve ekip çalışması yapması söz konusudur.	3,6	5,0	13,2	37,7	40,5	4,06

ABD’de Başkanın ülkenin genel dengelerini gözleyip sorumlu davranması söz konusudur (değişimi ve değişmemeyi yönetme).	1,1	6,4	14,7	38,4	39,4	4,08
ABD Başkanının İcracı Liderliği						3,89
ABD’de Planlama kadar uygulamada da etkinlik söz konusudur.	2,7	3,9	25,4	35,7	32,4	3,91
ABD’de Kronik sorunların uzlaşısı ile ivedi çözümü söz konusudur.	1,8	6,6	20,2	40,1	31,4	3,92
Başkan kriz dönemlerinde diğer partilerle uzlaşısı arayışına girmektedir.	2,8	7,1	23,4	36,3	30,1	3,83
ABD’de Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı						3,94

4.3. Normal Dağılım Analizi

Ölçek ve boyutlarına ait görüşlerin dağılımının normalliği skewness (basıklık) ve kurtosis (çarpıklık) değerleri incelenerek ortaya konulmuştur. Skewness ve kurtosis değerlerinin $\pm 2,0$ arasında olması, dağılımın normallikten aşırı bir sapma göstermediği yönünde değerlendirilmektedir. Cooper Cutting (2010) bir veri grubunda çarpıklık değerinin $\pm 2,0$ aralığında olmasının normal dağılım için kabul edilebilir ölçüt olduğunu ifade etmektedir. Skewness ve Kurtosis değerleri Tablo 5’te sunulmaktadır.

Tablo 5. Skewness ve Kurtosis Değerleri (n=714)

Değişkenler	Skewness	Kurtosis
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	-1,088	1,078
ABD Başkanının İcracı Liderliği	-0,650	0,112
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	-0,898	0,691

Analiz sonucuna göre; değişkenlerin, belirlenen değerler arasında bulunduğu ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle, çözümlenelerde; parametrik teknikler kullanılmıştır.

4.4. Hipotezlerin Testi

4.4.1. Cinsiyete Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD’de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile cinsiyet arasındaki farklılık “Bağımsız Gruplar t Testi”ne göre analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{X}	SH _x	F	t	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Kadın	372	3,95	,84	,158	-,736	,462
	Erkek	342	4,00	,87			
ABD Başkanının İcracı Liderliği	Kadın	372	3,88	,84	,238	-,093	,926
	Erkek	342	3,89	,83			
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Kadın	372	3,92	,74	,110	-,523	,601
	Erkek	342	3,95	,76			

Tablo 6’da, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu nedenle H_1 hipotezi desteklenmemektedir.

4.4.2. Yaşa Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD’de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile yaş arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 7’de Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 7. Yaş - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	1,857	0,100
ABD Başkanının İcracı Liderliği	0,743	0,591
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	1,266	0,277

Tablo 7 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu görülmektedir ($p>0,05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. Yaşa Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Yaş	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	F	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	18-22	225	3,96	,82	G. Arası	4,164	,833	1,125	,345
	23-27	238	3,99	,86	Grup İçi	523,936	,740		
	28-32	144	3,95	,92	Toplam	528,100			
	33-37	50	3,85	,98					
	38-42	22	3,95	,82					
	43+	35	4,27	,54					
Toplam		714	3,98	,86					
ABD Başkanının	18-22	225	3,92	,85	G. Arası	5,103	1,02	1,451	,204
	23-27	238	3,91	,83	Grup İçi	498,077	,703		

İcracı Liderliği	28-32	144	3,85	,86	Toplam	503,180			
	33-37	50	3,76	,78					
	38-42	22	3,59	,75					
	43+	35	4,11	,77					
Toplam		714	3,89	,84					
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	18-22	225	3,94	,73	G. Arası	3,990	,798	1,401	,222
	23-27	238	3,96	,75	Grup İçi	403,190	,569		
	28-32	144	3,90	,81	Toplam	407,180			
	33-37	50	3,81	,82					
	38-42	22	3,79	,70					
	43+	35	4,20	,55					
Toplam		714	3,94	,75					

Tablo 8'e göre, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmaktadır ($p>0,05$). Bu nedenle H_2 hipotezi desteklenmemektedir.

4.4.3. Eğitim Düzeyine Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD'de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile eğitim düzeyi arasındaki farklılık "Tek Yönlü ANOVA Analizi"ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 9'da Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 9. Eğitim Düzeyi - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	0,736	0,531
ABD Başkanının İcracı Liderliği	1,079	0,357
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	1,177	0,317

Tablo 9 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0,05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10. Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Eğitim	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	F	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Önl.	98	4,04	,81	G. Arası	1,362	,454	,612	,607
	Lisans	377	3,97	,85	Grup İçi	526,738	,742		
	YL	115	3,89	,84	Toplam	528,100			
	DR	124	4,01	,94					
Toplam		714	3,98	,86					

ABD Başkanının İcracı Liderliği	Önl.	98	3,93	,87	G. Arası	2,996	,999	1,41	,236
	Lisans	377	3,93	,81	Grup İçi	500,183	,704		
	YL	115	3,79	,78	Toplam	503,180			
	DR	124	3,80	,92					
Toplam		714	3,89	,84					
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Önl.	98	3,99	,73	G. Arası	1,362	,454	,794	,497
	Lisans	377	3,96	,73	Grup İçi	405,818	,572		
	YL	115	3,85	,72	Toplam	407,180			
	DR	124	3,92	,86					
Toplam		714	3,94	,75					

Tablo 10'a göre, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmektedir ($p>0,05$). Bu nedenle H_3 hipotezi desteklenmemektedir.

4.4.4. Eğitim Alanına Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD'de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile eğitim alanı arasındaki farklılık "Tek Yönlü ANOVA Analizi"ne göre analiz edilmiştir. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 11'de Levene Testine ait sonuçlar mevcuttur.

Tablo 11. Eğitim Alanı - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	0,863	0,460
ABD Başkanının İcracı Liderliği	0,411	0,745
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	0,266	0,850

Tablo 11 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0,05$). Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12. Eğitim Alanına Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Alan	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	F	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Fen	10	4,45	,63	G. Arası	3,332	1,111	1,503	,213
	Sosyal	541	3,95	,86	Grup İçi	524,768	,739		
	Sağlık	121	4,00	,84	Toplam	528,100			
	Sanat	42	4,11	,87					
Toplam		714	3,98	,86					
ABD Başkanının	Fen	10	3,93	,88	G. Arası	2,499	,833	1,181	,316
	Sosyal	541	3,86	,81	Grup İçi	500,680	,705		

İcracı Liderliği	Sağlık	121	3,95	,88	Toplam	503,180			
	Sanat	42	4,08	,94					
Toplam		714	3,89	,84					
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Fen	10	4,22	,69	G. Arası	2,447	,816	1,431	,233
	Sosyal	541	3,91	,74	Grup İçi	404,733	,570		
	Sağlık	121	3,98	,76	Toplam	407,180			
	Sanat	42	4,10	,83					
Toplam		714	3,94	,75					

Tablo 12’deki bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile eğitim alanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$). Bu nedenle H_4 hipotezi desteklenmemektedir.

4.4.5. Üniversite Türüne Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD’de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile üniversite türü arasındaki farklılık “Bağımsız Gruplar t Testi”ne göre analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 13’te verilmektedir.

Tablo 13. Üniversite Türüne Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	Üni.	N	\bar{X}	SH _x	F	t	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Devlet	181	3,92	,88	,575	-,970	,333
	Vakıf	533	3,99	,85			
ABD Başkanının İcracı Liderliği	Devlet	181	3,84	,87	,580	-,928	,354
	Vakıf	533	3,90	,82			
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Devlet	181	3,89	,81	,685	-1,073	,283
	Vakıf	533	3,96	,73			

Tablo 13’te, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile okudukları üniversite türü arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu nedenle H_5 hipotezi desteklenmemektedir.

4.4.6. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Göre Oluşturulan Sınıflar Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Katılımcıların ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD’de başkanlık sisteminde liderlik anlayışı ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasındaki farklılık “Tek Yönlü ANOVA Analizi”ne göre analiz edilmiştir. Grup

varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 14’te Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 14. Siyasi Konulara İlgili Düzeyi - Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	7,203	0,000
ABD Başkanının İcracı Liderliği	5,281	0,000
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	6,748	0,000

Tablo 14 incelendiğinde, değişkenlerin grup varyansının eşit olmadığı tespit edilmektedir ($p < 0,05$). Grupların birbirinden istatistiki olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” uygulanmıştır. Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 15’de verilmektedir.

Tablo 15. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Göre Farklılık Analizi (n=714)

Değişkenler	İlgi	N	\bar{X}	SH _x	Var. K.	K. T.	K. O.	F	P
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Çok D.	101	4,24	,61	G. Arası	18,901	4,725	6,579	,000
	Düşük	113	3,66	1,05	Grup İçi	509,199	,718		
	Orta	255	4,03	,77	Toplam	528,100			
	Yüksek	199	3,95	,82					
	Çok Y.	46	4,01	1,15					
	Toplam	714	3,98	,86					
ABD Başkanının İcracı Liderliği	Çok D.	101	4,06	,77	G. Arası	6,857	1,714	2,449	,045
	Düşük	113	3,73	,69	Grup İçi	496,322	,700		
	Orta	255	3,93	,81	Toplam	503,180			
	Yüksek	199	3,83	,87					
	Çok Y.	46	3,86	1,13					
	Toplam	714	3,89	,84					
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Çok D.	101	4,16	,56	G. Arası	12,760	3,190	5,734	,000
	Düşük	113	3,69	,82	Grup İçi	394,421	,556		
	Orta	255	3,99	,69	Toplam	407,180			
	Yüksek	199	3,90	,74					
	Çok Y.	46	3,94	1,08					
	Toplam	714	3,94	,75					

Tablo 15’e göre, üniversite öğrencilerinin ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik algıları ile siyasi konulara ilgi düzeyi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Bu sonuç H_0 hipotezinin desteklendiğini göstermektedir.

Grupların birbirinden istatistiki olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” yapılmıştır. Tablo 16, Tamhane T2 Testi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 16. Siyasi Konulara İlgili Düzeyine Ait Tamhane T2 Testi Sonuçları

Değişken	İlgi (I)	İlgi (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
ABD Başkanının Entelektüel Liderliği	Çok Düşük	Düşük	,57417*	,11613	,000
		Yüksek	,28784*	,08446	,008
	Düşük	Orta	-,36740*	,11015	,010
ABD Başkanının İcraçısı Liderliği	Çok Düşük	Düşük	,32524*	,10126	,015
ABD Başkanlık Sisteminde Liderlik Anlayışı	Çok Düşük	Düşük	,46749*	,09571	,000
		Yüksek	,26099*	,07763	,009
	Düşük	Orta	-,29669*	,08858	,010

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- ABD başkanının entelektüel liderliği ve ABD başkanlık sistemindeki liderlik anlayışı konularında; siyasi ilgisi çok düşük seviyede olan öğrenciler, düşük ve yüksek seviyeli öğrencilerden daha olumlu düşünceye sahiptir.
- ABD başkanının entelektüel liderliği ve ABD başkanlık sistemindeki liderlik anlayışı konularında; siyasi ilgisi orta seviyede olan öğrenciler, düşük seviyeli öğrencilerden daha olumlu düşünceye sahiptir.
- ABD başkanının icraçısı liderliği konusunda; siyasi ilgisi çok düşük seviyede olan öğrenciler, düşük seviyeli öğrencilerden daha olumlu düşünceye sahiptir ($p < 0,05$).

5. Sonuç ve Tartışma

Kuvvetler ayrılığını, icranın tek başlılığını, güçlü yerel yönetimleri, çift meclisi içermesi nedeniyle başkanlık sistemi literatürde pozitif feedback almakta ve parlamenter sistemle yönetilen ülkelerde başkanlığa geçme arayışları oluşmaktadır.

Bu denli ilgi gören ve tercih edilen bir yönetim sistemi olmakla beraber, dünya örnekleri incelendiğinde istisnalar hariç başkanlık sistemi, zenginlik, refah, demokrasi, gelir dağılımı adaleti, özgürlük, güçlü STK'lar üretmemektedir. Bunların yerine baskı, korku, fakirlik, gelir dağılımı adaletsizliği, eğitimsizlik üretilmektedir.

Başkanlık sisteminde parlamenter sistemle karşılaştırıldığında tek istisna ABD Başkanlık Sistemidir. Zira ABD'de kâğıt üzerinde değil, fiilen kuvvetler ayrılığı vardır, STK'lar güçlüdür, özel sektör güçlüdür. Yanı sıra, ABD Başkanlık Sistemini güçlü kılan bir başka faktör ise güçlü liderliktir. Genelde liderler vizyon ve doktrin belirleyebilmekteler, entelektüel düzeyleri yüksektir, ülke dinamiklerini gözetirler, sorun olmak yerine sorun çözme eğilimleri güçlüdür, kararları uygulamakta kararlıdır. ABD'ye başkan olmak bir yönüyle dünyaya liderlik etmek anlamına geldiğinden, başkanların liderlik yetkinlikleri önem kazanmaktadır.

Bu denli güçlü bir liderliği öngörmüş olsa da yanlış yapmak konusunda özgürlüğü tamamen kısıtlanmıştır ABD Başkanlarının. Güçlü medya, güçlü özel sektör, güçlü STK'lar, güçlü üniversiteler ve duyarlı ABD'liler yönetimin başkan kadar paydaşlarıdır. Hukuk başkan karşısında, daha doğrusu yanlış yapma eğilimi olan başkan karşısında olabildiğince güçlüdür.

Bu boyutları ve liderlik boyutları bağlamında hazırlanmış olan ölçek aracılığıyla üniversite öğrencilerinin ABD Başkanlık Sisteminin liderlik yönüne yönelik algılarının saptanmasına çalışılmıştır. Genel çerçevede verilen liderlik saptamalarına yönelik öğrenci algıları paralellik göstermiştir. ABD başkanının entelektüel liderliğinin ortalama değeri 3.98 iken, ABD başkanının icracı liderliği faktörünün ortalama değeri 3.89'dur. Bu yönüyle öğrenci yanıtları "katılıyorum"a yakındır. Yapılan bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA analizi aracılığıyla da demografik değişkenler bağlamında - cinsiyet, yaş, eğitim, eğitim alanı, üniversite türü, siyasi konulara ilgi düzeyi- ABD Başkanlık Sisteminin liderlik boyutlarına yönelik öğrencilerin algılama farklılıkları araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin cinsiyet, yaş, eğitim, eğitim alanı ve üniversite türü özelliklerinin liderliğe yönelik algılama farklılığı yaratmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak, öğrencilerin siyasi konulara ilgi düzeyi ABD başkanının entelektüel liderliği, ABD başkanının icracı liderliği ve ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışında farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Gelecekte yapılacak akademik çalışmalar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- ABD başkanlık sisteminde liderlik anlayışı, farklı sektörlerde çalışan iş dünyası mensuplarının görüşleri alınarak, karşılaştırılabilir.
- İstanbul dışındaki üniversitelerde de araştırmalar yapılarak elde edilecek sonuçlar karşılaştırılabilir.
- Farklı sosyolojik kesimler de araştırmalar yapılarak elde edilecek sonuçlar, uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A. (2002), Entelektüel Liderlik <http://tuncaycalhan.org/mak/16.pdf> Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Akdemir, A. (2009), Vizyon Yönetimi, Ekin Yayınları, Bursa.
- Akdemir, A. ve Mert, G. (2018), Liderlik Yönüyle Dünyadaki Başkanlık Sistemleri, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Arı, T. (1997), Lobiler, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Arslan, A. (2009), Kriz Yönetiminde Liderlik, Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, ISSN:1694 – 528X Sayı: 18 Ekim – Kasım – Aralık, s. 179-190.
- Avcı, E. (2014), Başkanlık Sistemi ve Türkiye, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Bezci, B. (2005), Demokrasi ve Başkanlık Sistemi, Yönetim Bilimleri Dergisi (3: 2), s. 77-91.
- Bulut, Z. A. (2004), Etkin Takım Oluşturma ve Yönetme, Mevzuat Dergisi, Yıl:7, Sayı:77, Mayıs.
- Cansızlar, D. (1996), ABD Kamu Mali Yönetim Sistemi, Maliye Dergisi, 122, Mayıs-Ağustos, 3-17.
- Cooper Cutting, J. (April, 2010). SPSS: Descriptive Statistics. <http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/>
- Cronbach, L. J. (1990), Essentials of Psychological Testing. Fifth Ed., New York: Harper Collins.
- Duverger, M. (1986), Seçimle gelen krallar, Çeviren: N. Erkut, İstanbul: Kelebek Yayınları.
- Ergezer, B. (1992), Liderlik ve Özellikleri, Ankara: Ocak Yayınları.

- Fendoğlu, H. T. (2012), Başkanlık Sistemi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:2 Sayı:2, s. 39-60.
- Gülsoy, E. ve Koca, E. (2012), ABD Ülke Raporu, T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü Ülke Masaları 1 Dairesi Amerika Şubesi, <http://www.abmistanbul.org/files/etkinlikler/abd-ulke-gunu-2012/abd-rapor-06-03-2012.pdf> Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Güney, S. (2012), Liderlik, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Hamarat, M. (2010), Liderlik ve Liderlik Davranışı: Polis Okullarında Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnel, H. (2014), Turgut Özal ve Süleyman Demirel'in Siyasi Liderliklerinin Karşılaştırılmalı Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalaycı, Ş. (2009), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın, 4. Baskı.
- Koçak, K. A. (2015), Tarihi Şartların Bir Ürünü Olarak ABD Başkanlık Sistemi: Fren ve Denge, 2023 Dergisi, 167.
- Kuzu, B. (1997), Türkiye İçin Başkanlık Sistemi, Fakülteler Matbaası, İstanbul
- Leblebici, N. D. (2008), Örgüt Kuramının Temelleri, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 9, Sayı 1.
- Özdamar, K. (2003), Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Parlak, B. ve Caner, C. (2009), Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetimsel Yapılar, Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık.
- Punch, K. (2005), Introduction to Social Research - Quantitative and Qualitative Approach. Second Ed., Sage Publications Inc., California.
- Stoner, J. A. ve Edward, F. R. (1992), Management, Prentice Hall. New Jersey.
- Şıvgın, H. (1997), Başkanlık Sistemi, Demokrasiyi Geliştirme Vakfı.
- Teziç, E. (2009), Anayasa Hukuku, İstanbul: Bata Yayıncılık.
- Tolan, B. (1991), Toplum Bilimlerine Giriş, Feryal Matbaacılık, Ankara.
- Türker, M. (2003), Amerika Birleşik Devletleri Yönetim Sistemi, http://www.arem.gov.tr/proje/yonetim/Dunyada_Kamu_yon/amerika.pdf Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Yılmaz, N. ve Doğan, K. C. (2013), Max Weber'de Etik-Siyaset İlişkisi, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/6 Spring 2013, p. 881-893, Ankara-Turkey.

Examining the Leadership Dimension of the US Presidency System

Ali AKDEMİR

Istanbul Arel University
Faculty of Economics and Administrative
Science

Istanbul, Turkey

orcid.org/0000-0002-5188-3304

aliakdemiral@gmail.com

Gözde MERT

Nisantasi University
Faculty of Economics, Administrative
and Social Science

Istanbul, Turkey

orcid.org/0000-0002-9314-0242

mertgozde@yahoo.com

Extensive Summary

Introduction

How to manage the countries in the most ideal way is a topic that is on the agenda as democracy. While there are two specific regimes, the republic and the monarchy, there are many and varied systems associated with these regimes.

The presidential system is a system that is considered within the republican regime. In general the presidency in particular the US Presidential System is still on the agenda in many countries.

The most interesting subject and system at this point is the US Presidency System. Because while most presidential systems lay the groundwork for authority, oppression, poverty and corruption, The US Presidential System produces democracy, development, polyphony, freedom, and science.

This point has to be removed. In this study, the issue is addressed in this respect. First, the essential elements of the US Presidency System are explained. The branches of the legislative-executive-judiciary powerful local governments, strong NGOs, strong universities, strong private sector are major elements of the US Presidential System. Another factor is leadership. As the United States is a country that is in the grip of world leadership, the leadership direction of the president is at least as important as the other elements. Because world leadership requires knowing, predicting, and ultimately trending. Which is leadership.

In this study, the US Presidency System was addressed in this respect. Firstly, the presidential system was mentioned, after which the main elements of the US Presidency System were emphasized and the dimension of leadership was explained. In the scale developed, the perceptions of university students about the leadership dimension of the US Presidency System have been tried to be determined. On the basis of demographic variables, perceived differences regarding the leadership dimension of the students were researched. For this purpose, independent groups t-test and one-way ANOVA were used.

Research

Survey form was used as a data collection tool in the field survey conducted by going out from the main point of the study. The scale used in the study was prepared by the study group and the literature in this subject was taken as the basis. For this purpose, elements of the US presidential regime, US presidential legislation, secondary data of

the presidential system, studies conducted in the field of leadership, and Akdemir (2009) publications were used. The survey form used in practice consists of 2 parts.

- In the first part of the questionnaire, there were questions to determine the demographic characteristics of the students studying at state and foundation universities in Istanbul as the research target mass.
- In the second part, the leadership dimensions of the US presidential system are examined.

There are 13 questions in the questionnaire form, 6 of which are demographic and 7 of which are Likert type questions. 5 Likert type expressions are categorized in five intervals as “Never Participate”, “I do not Participate”, “No Idea”, “I Participate” and “I Participate Totally” as negatively positive.

The universe of the research constitute students studying in state and foundation universities in Istanbul. 734 students participated in the survey. 20 of these questionnaires were excluded from the analysis because they were answered incompletely. The answers given by 714 learners were analyzed.

52,1% of the students were female, 47,9% were male; 33,3% from 23 to 27, 31,5% from 18 to 22 and 20,2% from 28 to 32 years of age; 52,8% are undergraduate, 17,4% are receiving doctorate education; 75,8% are in social education and 16,9% are in health education; 74,6% are foundations, 25,4% are studying at state university. While 27,9% of the participants were highly interested in political issues, 15,8% have a low level of interest in political matters (Table 1).

Analysis

In the factor analysis, the KMO value of the scale was 0,80, the Bartlett sphericity test was above 0,50 and the significance of 0,05 was found, and the total declared variance was determined as 74,2%. As a result of factor analysis, two factors with eigenvalues of 1 and over have emerged. These factors were named “US president’s intellectual leadership” and “US president’s executive leadership”, respectively (Table 2).

In the reliability analysis, Cronbach’s Alpha coefficient was used. All dimensions of the scale were above 0,70 and the scale-related judgments were found to be highly internal consistency (Table 3).

Testing Hypotheses

Based on the research model (Figure 1), 6 hypotheses were generated.

The US president’s intellectual leadership, US president’s executive leadership and US presidential system leadership perceptions and gender (Table 6) of the university students, ages (Table 8), levels of education (Table 10), areas of education (Table 12) were not statistically significant ($p>0,05$). H_1 , H_2 , H_3 , H_4 and H_5 hypotheses are not supported.

However there is a statistically significant difference ($p<0,05$) between, the US president's intellectual leadership, the US president’s executive leadership and leadership perceptions in the US presidential system, and the level of interest of university students in political issues (Table 15). This result indicates that the hypothesis H_6 is supported.

According to the results of the research, the following findings were obtained:

- The US president's intellectual leadership and leadership in the US presidential system; students with very low political interests have more positive attitudes than low and high-level students ($p < 0,05$).
- The US president's intellectual leadership and leadership in the US presidential system; Students with a political interest in the middle level have a more positive attitude than low-level students ($p < 0,05$).
- As to the US president's executive leadership; Students with very low political interests have a more positive attitude than low-level students ($p < 0,05$) (Table 16).

Discussion

The presidential system receives positive feedback in the literature because of the separation of powers, the power of one's own initiative, strong local governments, and the presence of the bi-parliament, and countries that are governed by the parliamentary system are looking for a replacement.

Except for exceptions, the presidential system does not produce wealth, prosperity, democracy, income distribution justice, freedom, strong NGOs, as well as being a system of interest and preference with such a highly regarded and preferred management system. Presidential system produces pressure, fear, poverty, income distribution injustice, and lack of education.

When compared to the parliamentary system, the Presidential System is the only exception to the US Presidency System. Because in the United States there is actually a separation of forces not only on paper, NGOs are strong, and the private sector is strong. In addition, another strong factor in the US Presidential System is strong leadership. In general leaders are able to identify vision and doctrine, have high intellectual levels, observe the country's dynamics, tend to resolve problems rather than problem and are determined to implement decisions. Leadership competencies of the presidents are gaining importance because being president in the US means to lead the world in one direction.

Such a strong leadership has been foreseen but the freedom to do wrong is completely restricted by the US Presidents. Strong media, strong private sector, strong NGOs, strong universities and sensitive US people are stakeholders as much as the president in the administration. The law is as strong as possible against the president who is more likely to make a mistake.

Through these dimensions and in the context of leadership dimensions the scale was prepared. It has been attempted to determine the perceptions of university students towards the leadership direction of the US Presidential System. In the general framework, student perceptions for determining leadership were parallel. While the average value of the intellectual leadership of the US president is 3,98, the US president's executive leadership factor has an average rating of 3,89. In this respect student responses are closer to "I agree". Through the independent groups t test and the one-way ANOVA analysis, the perceived differences of the students towards the leadership dimensions of the US Presidency System were examined in terms of demographic variables - gender, age, education, educational field, university type, level of interest in political topics. As a result of the analyzes made, it was concluded that

students' gender, age, education, education field and university type characteristics did not create perception difference for leadership. However, it has been determined that the students differ in their level of interest in political topics, in the US president's intellectual leadership, US president's executive leadership, and leadership in the US presidential system.

For future academic studies, the following suggestions are presented:

- Leadership understanding in the US presidential system can be compared by the way of taking into account the views of business community members working in different sectors.
- The results of applied researchs in the different universities outside Istanbul can be compared also.
- By researching different sociological segments, the results to be discussed are comparable internationally.